

Яблонський М. Екожурналістика сайту «НОВИНИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ – СУСПІЛЬНЕ | НОВИНИ»: тема підриву Каховської ГЕС та його наслідків як воєнного злочину рф. *TARAS SHEVCHENKO 10th INTERNATIONAL CONGRESS ON SCIENTIFIC RESEARCH 01–03 AUGUST 2024 LUTSK, UKRAINE PROCEEDINGS BOOK*, 383–389.

ЕКОЖУРНАЛІСТИКА САЙТУ «НОВИНИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ – СУСПІЛЬНЕ | НОВИНИ»: ТЕМА ПІДРИВУ КАХОВСЬКОЇ ГЕС ТА ЙОГО НАСЛІДКІВ ЯК ВОЄННОГО ЗЛОЧИНУ РФ

ECOJOURNALISM OF THE WEBSITE "NEWS OF UKRAINE AND THE WORLD - SOCIETY | NEWS": THE SUBJECT OF THE EXPLOSION OF THE KAKHOVKA HYDROELECTRIC POWERPLANT AND ITS CONSEQUENCES AS A WAR CRIME OF THE RUSSIA

Яблонський МАКСИМ

кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри соціальних комунікацій факультету філології та журналістики Волинського національного університету імені Лесі Українки (Україна).

<https://orcid.org/0000-0001-9822-3920>

E-mail: max.yablonskyy@gmail.com

Yablonskyi MAKSYM

Candidate of Sciences in Social Communications, Associate Professor of the Department of Social Communications,

Volyn National University named after Lesya Ukrainka, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-9822-3920>

E-mail: max.yablonskyy@gmail.com

Abstract

We aim to investigate the main trends in the development of Ukrainian eco-journalism in the modern conditions of the war with the Russian Federation on the website "News of Ukraine and the World - Public | News". Materials published during the first half of 2024 are included in the analysis.

With the help of continuous sampling and qualitative content analysis, we traced the characteristic trends of ecojournalism in covering the topic of blowing up the Kakhovka Hydroelectric Power Plant and its consequences as a war crime of the Russian Federation.

Blowing up the Kakhovka Hydroelectric Power Plant on June 6, 2023 is a war crime of the Russian Federation. The result was the flooding of Ukrainian lands, including more than 80 settlements, human losses, environmental impact, and significant financial losses. The scale of the tragedy and

the problems related to it are the focus of numerous materials. It was noted that "News of Ukraine and the world - Public | News" consider the undermining of the Kakhovka Hydroelectric Power Plant and its consequences as a Russian war crime and ecocide. Such are, in particular, the emphasis in the final publications for 2023 and the first ones for 2024. It was investigated that this problem of the war crime of the Russian Federation and ecocide was implemented in such a thematic spectrum as: coverage of criminal implementations (information messages); international resonance, political aspect (information messages); ecological consequences, changes in flora (interviews, video materials); violation of water supply, the problem of high-quality drinking water in the region (report, video report); tragedy through the prism of human stories (interviews, memoirs). It was noted that the anniversary of the tragedy activated the appearance of a number of new diverse materials.

Analyzed materials of the website "News of Ukraine and the world - Public | News" showed somewhat unsystematic attention to the problem. Out of the attention of eco-journalism is the issue of the region's perspective, which is largely explained by the political component.

Keywords: eco-journalism, content analysis, the website "News of Ukraine and the world - Society | News", war crime, ecocide, ecosystem.

Огляд

Маємо на меті дослідити основні тенденції розвитку української екожурналістики в сучасних умовах війни з РФ на матеріалі сайту "Новини України та світу – Суспільне | Новини". До аналізу залучено матеріали, оприлюднені протягом першої половини 2024 р. За допомогою суцільної вибірки та якісного контент-аналізу простежили характерні тенденції екожурналістики у висвітленні теми підриву Каховської ГЕС та його наслідків як воєнного злочину РФ.

Підриг Каховської ГЕС 6 червня 2023 р. – воєнний злочин РФ. Наслідком стали затоплення українських земель, зокрема більше 80 населених пунктів, людські втрати, вплив на довкілля, значні фінансові збитки. Масштаб трагедії та пов'язані з нею проблеми – в центрі уваги численних матеріалів. Зауважено, що "Новини України та світу – Суспільне | Новини" розглядають підриг Каховської ГЕС та його наслідки як воєнний злочин РФ та екоцид. Такими є, зокрема акценти в підсумкових публікаціях за 2023 р., і в перших за 2024 р. Дослідили, що проблему воєнного злочину РФ та екоциду реалізовано в такому тематичному спектрі, як: висвітлення кримінальних впроваджень (інформаційні повідомлення); міжнародний резонанс, політичний аспект (інформаційні повідомлення); екологічні наслідки, зміни флори (інтерв'ю, відеоматеріали); порушення водопостачання, проблема якісної питної води в регіоні (репортаж, відеорепортаж); трагедія крізь призму людських історій (інтерв'ю, спогади). Зауважено, що річниця трагедії активізувала появу низки нових різнопланових матеріалів.

Проаналізовані матеріали сайту "Новини України та світу – Суспільне | Новини" засвідчили дещо несистемну увагу до проблеми. Поза увагою екожурналістики – питання перспективи регіону, що значною мірою пояснюється політичним складником.

Ключові слова: екожурналістика, контент-аналіз, сайт "Новини України та світу — Суспільне | Новини", воєнний злочин, екоцид, екосистема.

ВСТУП

Проблеми екожурналістики, актуалізовані під час війни, набувають особливої гостроти, адже йдеться про збереження здоров'я та життя, про безпекову перспективу. А за умови недотримання умов і звичаїв війни РФ питання ускладнюється і росте в геометричній прогресії, адже проблеми довкілля небезпечні тим, що не вирішуються вчасно і в майбутньому вони матимуть ще складніші наслідки. А критична перспектива довготривалої війни унеможливує реальне планування щодо ліквідації наслідків для екології. Тому матеріали екожурналістики певною мірою можуть слугувати як елемент доказової бази (йдеться і про відшкодування нанесених збитків, і про фіксацію стану довкілля як свідчення змін).

Значною є роль екожурналістики в геополітиці як внутрішній, так і в зовнішній, адже проблеми довкілля не знають кордонів. Усе це засвідчує актуальність наукової проблеми.

Екотема знаходить відгомін у публіцистиці, в документальному та художньому кіно, в художній літературі, в різних жанрах мистецтва. Однак саме екожурналістика є найбільш оперативною.

Матеріали екожурналістики різнопланові: від інформаційних до аналітичних. Оперують відомостями про стан довкілля і пресова, і телевізійна, і радіожурналістика, але за швидкістю поширення відомостей очевидною є першість мережевої, яка розповсюджується на сайтах інформагентств, в телеграмканалах, у соціальних мережах та ін.

У сучасній медієвістиці низку досліджень Л. М'ялковської, Л. Жванії, І. Войтенко (Mialkovska, L., Zhvaniia, L., Voitenko, I. 2023) та М. Яблонського (Яблонський, М. 2022, 2023, 2024) присвячено проблемам екожурналістики в сучасних умовах війни.

У центрі нашої дослідницької уваги – основні тенденції розвитку української екожурналістики в сучасних умовах війни з РФ на матеріалі сайту "Новини України та світу – Суспільне | Новини". До аналізу залучено матеріали, оприлюднені протягом першої половини 2024 р. За допомогою суцільної вибірки та якісного контент-аналізу простежили характерні тенденції екожурналістики у висвітленні теми підриву Каховської ГЕС та його наслідків як воєнного злочину РФ.

ДОСЛІДЖЕННЯ І РЕЗУЛЬТАТИ

Підриг Каховської ГЕС 6 червня 2023 р. – воєнний злочин РФ. Наслідком стали затоплення українських земель, зокрема більше 80 населених пунктів, людські втрати, вплив на довкілля, значні фінансові збитки. Масштаб трагедії та пов'язані з нею проблеми – в центрі уваги численних журналістських матеріалів. "Новини України та світу – Суспільне | Новини" розглядають підриг Каховської ГЕС та його наслідки як воєнний злочин РФ. Такими є, зокрема акценти в підсумкових публікаціях за 2023 р. і в перших за 2024 р.

Так, в оглядовому матеріалі за 2023 рік "Битва за Бахмут, контрнаступ, Авдіївка, Мар'їнка, плацдарм в Кринках. Рік на фронтах" від 29 грудня 2023 р. (Битва за Бахмут 2023) виокремлено тему підригу Каховської ГЕС. Тут наголошується, що причиною катастрофи є ворожі дії ("6 червня російські війська зсередини підірвали конструкції Каховської ГЕС" (Битва за Бахмут 2023)). Значну увагу приділено її гуманітарним наслідкам: "Села та міста на

обох берегах Дніпра нижче за течією зазнали серйозної шкоди від паводка, загинули десятки людей. В зоні підтоплення опинились 80 населених пунктів. Більшість з них на лівобережжі Херсонщини. Евакуації потребували 40 тисяч людей, 25 тисяч з них — на окупованій частині Херсонщини" (Битва за Бахмут 2023). Ця статистика катастрофи посилена інформацією про те, що "під час евакуації цивільних на правому березі Дніпра російські військові починали обстріли" (Битва за Бахмут 2023). Окремішньо йдеться про наслідки для довкілля та перспективи роботи Каховської ГЕС: "Через підрив в Дніпро потрапило 150 тонн мастила, а Каховське водосховище обміліло, що загрожувало нестачею води для охолодження ЗАЕС, а отже аварією на станції. Укргідроенерго заявило, що Каховська ГЕС не підлягає відновленню" (Битва за Бахмут 2023). Примітно, що в оглядовому матеріалі зауважено зв'язок підриву Каховської ГЕС та українського контрнаступу на півдні: "затоплення унеможливило просування військових та техніки на цій частині території країни" (Битва за Бахмут 2023).

Важливо, що в низці матеріалів сайту інформується про збір свідчень воєнних злочинів росіян проти довкілля, зокрема це новинні матеріали від 15 лютого Надії Собенко (Собенко, Надія 2024а) та від 29 лютого Дмитра Михайлова (Михайлов, Дмитро 2024). Йдеться про онлайн-ресурс Svidok.org, де "можна залишити розповіді про екоцид росіян, фотографії та відео. Ці свідчення передаватимуть до Міжнародного кримінального суду, Офісу Генпрокурора та розслідувачам. При цьому анонімність гарантується" (Михайлов, Дмитро 2024).

Розслідування "Asotiated Press" популяризується в матеріалі Таміли Іванової "Через підрив Каховської ГЕС на лівобережжі Херсонщини загинули сотні людей — розслідування AP" від 28 грудня 2023 р. (Іванова, Таміла 2023). Згодом журналістка Таміла Іванова у підсумковому матеріалі "Подія 2023 року: підрив Каховської ГЕС та його наслідки для Херсонщини" розгорнула дослідження, виокремивши низку проблем, зокрема тут реконструйовано історію порятунку з лівобережжя та подій у Херсоні, поінформовано про компенсації за пошкоджене майно, наведено сумну статистику про зниклих безвісти та загиблих, проаналізовано наслідки катастрофи (Іванова, Таміла 2024g).

Про ймовірні перспективи Каховської ГЕС йдеться в матеріалі Таміли Іванової "Каховська ГЕС: новий проєкт будівництва не розроблятимуть, поки не доберуться до зруйнованої гідроспоруди — Сирота" (Іванова, Таміла 2024а) від 10 січня.

Чимало матеріалів рубрики "Природа" присвячено темі наслідків підриву Каховської ГЕС для екосистеми. Можна виокремити такі тематичні групи, пов'язані з впливом на ґрунт дна Каховського водосховища, як розвиток флори, особливості ґрунтових вод та перспективи ґрунту. Часто такі матеріали будуються на інтерв'ю з екологом чи за висновками чиновників профільної галузі. Наприклад, 15 лютого Андрій Незнаєнко опублікував текст "Дно Каховського водосховища перетворюється на ліс": еколог про зміни водою після підриву Каховської ГЕС" (Незнаєнко, Андрій (2024). 11 травня Ольга Вагнер та Поліна Паламарчук у відеоінтерв'ю з екологом Вадимом Манюком презентували пояснення, чому важливо зберігати степ (Вагнер, Ольга, Паламарчук, Поліна 2024). 20 травня Надія Собенко також звернулася до цієї теми у відеоматеріалі: "150 тисяч гектарів густого лісу: еколог про флору на Каховському водосховищі" (Собенко, Надія 2024b). 29 травня на цю тему презентовано

два матеріали: Аліни Мокляк "Це унікальне для світу явище". На місці зруйнованої РФ Каховської ГЕС виросли близько 150 тисяч га зелених насаджень" (Мокляк, Аліна 2024с) та Ірини Руденко і Поліни Паламарчук "Замість води — 150 тисяч гектарів густого лісу: еколог розповів про флору на Каховському водосховищі" (Руденко, Ірина, Паламарчук, Поліна 2024).

Проблемі особливостей функціонування ґрунтових вод присвячено матеріали Ольги Вагнер від 15 березня "Востаннє водопілля тут було понад 70 років тому". На територію колишнього Каховського водосховища повертається вода" (Вагнер, Ольга 2024) та Валерії Шостак і Поліни Паламарчук від 7 квітня "Такого не було 65 років". У Каховське водосховище повертається вода: пояснення від еколога" (Шостак, Валерія, Паламарчук, Поліна 2024).

Річниця трагедії активізувала появу низки нових різнопланових матеріалів.

Про порушення росією міжнародних договорів у сфері екології та про можливі механізми притягнення держави-агресора до відповідальності йдеться в матеріалі Таміли Іванової від 4 червня "Підрив Каховської ГЕС — наймасштабніша техногенна катастрофа, і Росія має за це відповідати". Експерт про агресію РФ" (Іванова, Таміла (2024е).

В інформаційному повідомленні Таміли Іванової від 6 червня йдеться про те, що в поліції відкрито 188 кримінальних справ та зафіксовано майже 9000 заяв про пошкоджене майно (Іванова, Таміла 2024b).

Міжнародний резонанс злочину РФ представлено в матеріалі Аліни Мокляк від 7 червня. Зокрема, інформується, що до річниці руйнування Каховської греблі на Херсонщині Truth Hounds (ТН) та Project Expedite Justice (PEJ) опублікували "всебічний звіт про причини та наслідки цієї катастрофи", закликаючи "Міжнародний кримінальний суд визнати знищення Каховської греблі воєнним злочином проти довкілля" (Мокляк, Аліна 2024а).

Підсумковий характер мають матеріали про наслідки впливу Каховської ГЕС за авторством Таміли Іванової "Наслідки підриву Каховської ГЕС долають і досі. Як минув рік після російського теракту на Херсонщині" (Іванова, Таміла 2024с), "Підрив Каховської ГЕС. Як жила Херсонщина рік після теракту" (Іванова, Таміла 2024f) та Юлії Кузьменко "Проект "Велика вода" — наслідки підриву Каховської ГЕС для екології" (Кузьменко, Юлія 2024).

Про вплив наслідків підриву Каховської ГЕС на довкілля, зокрема про проблеми питної води на Херсонщині та Дніпропетровщині, йдеться в матеріалах, оприлюднених 6 червня:

– репортаж Катерини Белякової та Таміли Іванової "Пляж без води та зарослі на дні водосховища: як у Нововоронцовці на Херсонщині долають наслідки підриву Каховської ГЕС" (Белякова, Катерина, Іванова, Таміла 2024);

– відеорепортаж Анастасії Ізвозікової, Ірини Руденко та Вікторії Пінчук "Як жителі Дніпропетровщини через підрив Каховської ГЕС залишилися без водопостачання" (Ізвозікова, Анастасія, Руденко, Ірина, Пінчук, Вікторія 2024);

– репортаж Ірини Руденко, Вікторії Пінчук та Валерії Шостак із Червоногригорівської, Томаківської та Апостолівської громад Дніпропетровщини "Без "моря" та води. Як жителі Дніпропетровщини через підрив Каховської ГЕС залишилися без водопостачання" (Руденко, Ірина, Пінчук, Вікторія, Шостак, Валерія (2024).

Низку журналістських матеріалів сформовано як висвітлення події крізь призму людських історій (у формі інтерв'ю, спогадів). Можна виокремити тексти, сформовані на основі

інтерв'ю з рятувальниками, та матеріали, в яких постають розповіді тих, хто потерпав від підриву Каховської ГЕС. До першої підгрупи відносимо матеріали від 6 червня Олени Богданьок і Таміли Іванової "Каховська ГЕС: рятувальник розповів про евакуацію із затоплених районів Херсона" (Богданьок, Олена, Іванова, Таміла (2024), Таміли Іванової "Ніхто не розумів, які масштаби будуть". Рятувальник про евакуацію із затоплених внаслідок підриву ГЕС районів Херсона" (Іванова, Таміла 2024d) та від 7 червня Катерини Белякової "В їх очах було стільки страху". Рятувальники з Одеси про другий день після підриву військами РФ Каховської ГЕС" (Белякова, Катерина 2024).

Сповнені особливим теплом і щемним болем розповіді людей, які поділилися своїми історіями з журналістами. Йдеться про матеріали Таміли Іванової "Почуваюсь людиною без минулого". Історія херсонки, яка втратила дім через підриг військами РФ Каховської ГЕС" (Іванова, Таміла (2024h) та Аліни Мокляк "Мені ця хата сниться". Херсонка про пошкоджений внаслідок підриву Каховської ГЕС будинок" (Мокляк, Аліна 2024b).

ВИСНОВОК

Як бачимо, кількісно переважають оглядові матеріали та матеріали, в яких висвітлено тему наслідків підриву Каховської ГЕС для природи. Меншою мірою презентовано проблему відповідальності ворога за скоєні злочини. Особливо бракує матеріалів, які мали б міжнародний резонанс, а це вкрай важливо, бо підриг Каховської ГЕС та його наслідки треба кваліфікувати як екоцид, що матиме відповідні юридичні наслідки.

Проаналізовані матеріали сайту "Новини України та світу – Суспільне | Новини" за перше півріччя 2024 р. засвідчили дещо несистемну увагу до проблеми. Поза увагою екожурналістики – питання перспективи регіону, що значною мірою пояснюється політичним складником.

ПОКЛИКАННЯ

Mialkovska, L., Zhvaniia, L., Voitenko, I. (2023). ENVIRONMENTAL CULTURE OF MODERN MEDIA IN UKRAINE. [Обрії друкарства. 2 (14): 140-153]. [Electronic resource]. URL: <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/295278/288503>

[https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2\(14\).295278](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2(14).295278) [in English]

Белякова, Катерина (2024). "В їх очах було стільки страху". Рятувальники з Одеси про другий день після підриву військами РФ Каховської ГЕС. [Electronic resource]. URL: <https://suspilne.media/kherson/759775-v-ih-ocah-bulo-stilki-strahu-ratuvalniki-z-odesi-pro-drugij-den-pisla-pidrivu-vijskami-rf-kahovskoi-ges/> [in Ukrainian]

Белякова, Катерина, Іванова, Таміла (2024). Пляж без води та зарослі на дні водосховища: як у Нововоронцовці на Херсонщині долають наслідки підриву Каховської ГЕС. [Electronic resource]. URL: <https://suspilne.media/kherson/762169-plaz-bez-vodi-ta-zarosli-na-dni-vodoshovisa-ak-u-novovoroncovci-na-hersonsini-dolaut-naslidki-pidrivu-kahovskoi-ges/> [in Ukrainian]

Битва за Бахмут (2023). Битва за Бахмут, контрнаступ, Авдіївка, Мар'їнка, плацдарм в Кринках. Рік на фронтах [Electronic resource]. URL: <https://suspilne.media/644444-bitva-za-bahmut-kontrnastup-avdiivka-marinka-placdarm-v-krinkah-rik-na-frontah/>

Богданьок, Олена, Іванова, Таміла (2024). Каховська ГЕС: рятувальник розповів про евакуацію із затоплених районів Херсона. [Electronic resource]. URL: [https://suspile.media/762543-каховська-гес-ратувальник-розповів-про-евакуацію-із-затоплених-районів-херсона-suspile-videonovini/](https://suspile.media/762543-каховська-гес-ратувальник-розповів-про-евакуацію-із-затоплених-районів-херсона) [in Ukrainian]

Вагнер, Ольга (2024). "Востаннє водопілля тут було понад 70 років тому". На територію колишнього Каховського водосховища повертається вода. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/dnipro/706242-z-76-roku-niht-ne-mig-baciti-vodopilla-na-dnipro-na-teritoriu-kolisnogo-каховського-vodoshovisa-povertaetsa-voda/> [in Ukrainian]

Вагнер, Ольга, Паламарчук, Поліна (2024). "Під лісом чорнозем ніколи не сформується". Чому важливо зберігати степ – пояснення еколога з Дніпра Вадима Манюка. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/dnipro/725456-pid-lisom-cornozem-nikoli-ne-sformuetsa-comu-vazlivo-zberigati-step-poasnenna-ekologa-z-dnipra-vadima-manuka/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2024a). Каховська ГЕС: новий проєкт будівництва не розроблятимуть, поки не доберуться до зруйнованої гідропоруди — Сирота. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/kherson/658120-каховська-гес-novij-proekt-budivnictva-ne-rozroblatimut-poki-ne-doberutsa-do-zrujnovanoi-gidrosporudi-sirota/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2024b). 188 кримінальних справ та майже 9000 заяв про пошкоджене майно. У поліції розповіли про наслідки підриву Каховської ГЕС. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/kherson/762315-188-kriminalnih-sprav-ta-majze-9000-zaav-pro-poskodzene-majno-u-policii-rozpovili-pro-naslidki-pidrivu-каховської-гес/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2024c). Наслідки підриву Каховської ГЕС долають і досі. Як минув рік після російського теракту на Херсонщині. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/kherson/762171-naslidki-pidrivu-каховської-гес-dolaut-i-dosi-ak-minuv-rik-pisla-rosijskogo-teraktu-na-hersonsini/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2024d). "Ніхто не розумів, які масштаби будуть". Рятувальник про евакуацію із затоплених внаслідок підриву ГЕС районів Херсона. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/kherson/755667-niht-ne-rozumiv-aki-masstabi-budut-ратувальник-про-евакуацію-із-затоплених-vnaslidok-pidrivu-гес-районів-херсона/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2024e). "Підриг Каховської ГЕС — наймасштабніша техногенна катастрофа, і Росія має за це відповісти". Експерт про агресію РФ. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/kherson/760573-pidriv-каховської-гес-najmasstabisna-tehnogenna-katastrofa-i-rosia-mae-za-ce-vidpovisti-ekspert-pro-agresiu-rf/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2024f). Підриг Каховської ГЕС. Як жила Херсонщина рік після теракту. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/kherson/752027-pidriv-каховської-гес-ak-zila-hersonsina-rik-pisla-teraktu/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2024g). Подія 2023 року: підриг Каховської ГЕС та його наслідки для Херсонщини. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/kherson/647518-podia-2023-roku-pidriv-каховської-гес-ta-jogo-naslidki-dla-hersonsini/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2024h). "Почуваюсь людиною без минулого". Історія херсонки, яка втратила дім через підриг військами РФ Каховської ГЕС. [Electronic resource]. URL: <https://suspile.media/kherson/749683-pocuvavus-ludinou-bez-minulogo-istoria-hersonki-aka-vtratila-dim-cerez-pidriv-vijskami-rf-каховської-гес/> [in Ukrainian]

Іванова, Таміла (2023). Через підри́в Каховської ГЕС на лівобережжі Херсонщини загинули сотні людей — розслідування АР. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/kherson/649274-cerez-pidriv-kahovskoi-ges-na-livoberezzi-hersonsini-zaginuli-sotni-ludej-rozsliduvanna-ar/> [in Ukrainian]

Ізвошікова, Анастасія, Руденко, Ірина, Пінчук, Вікторія (2024). Як жителі Дніпропетровщини через підри́в Каховської ГЕС залишилися без водопостачання. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/762403-ak-ziteli-dnipropetrovsini-cerez-pidriv-kahovskoi-ges-zalisilisa-bez-vodopostacanna-suspiľne-videonovini/> [in Ukrainian]

Кузьменко, Юлія (2024). Проєкт "Велика вода" — наслідки підри́ву Каховської ГЕС для екології. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/778547-u-sumah-zafiksuvali-divni-opadi-v-povitri-ta-pogane-samopocutta-mistan/> [in Ukrainian]

Михайлов, Дмитро (2024). "Анонімність гарантується". Стартував збір даних про злочини Росії проти українського довкілля — Лубінець. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/695122-anonimnist-garantuetsa-startuvav-zbir-danih-pro-zlocini-rosii-proti-ukrainskogo-dovkilla-lubinec/> [in Ukrainian]

Мокляк, Аліна (2024а). Дві організації закликають Міжнародний кримінальний суд визнати знищення Каховської ГЕС воєнним злочином проти довкілля. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/kherson/763503-dvi-organizacii-zaklikaut-miznarodnij-kriminalnij-sud-viznati-znisenna-kahovskoi-ges-voennim-zlocinom-proti-dovkilla/> [in Ukrainian]

Мокляк, Аліна (2024b). "Мені ця хата сниться". Херсонка про пошкоджений внаслідок підри́ву Каховської ГЕС будинок. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/kherson/749687-meni-ca-hata-snitsa-hersonka-pro-poskodzenij-vnaslidok-pidrivu-kahovskoi-ges-budinok/> [in Ukrainian]

Мокляк, Аліна (2024с). "Це унікальне для світу явище". На місці зруйнованої РФ Каховської ГЕС вирости близько 150 тисяч га зелених насаджень. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/kherson/757111-ce-unikalne-dla-svitu-avise-na-misci-zrujnovanoi-rf-kahovskoi-ges-virosli-blizko-150-tisac-ga-zelenih-nasadzen/> [in Ukrainian]

Незнаєнко, Андрій (2024). Дно Каховського водосховища перетворюється на ліс»: еколог про зміни водойми після підри́ву Каховської ГЕС. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/dnipro/685206-dno-kahovskogo-vodoshovisa-peretvoruetsa-na-lis-ekolog-pro-zmini-vodojmi-pisla-pidrivu-kahovskoi-ges/> [in Ukrainian]

Руденко, Ірина, Паламарчук, Поліна (2024). Замість води — 150 тисяч гектарів густого лісу: еколог розповів про флору на Каховському водосховищі». [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/dnipro/749783-zamist-vodi-150-gektariv-gustogo-lisu-ekolog-rozpoviv-pro-floru-na-kahovskomu-vodoshovisi/> [in Ukrainian]

Руденко, Ірина, Пінчук, Вікторія, Шостак, Валерія (2024). Без "моря" та води. Як жителі Дніпропетровщини через підри́в Каховської ГЕС залишилися без водопостачання. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/dnipro/762103-bez-mora-ta-vodi-ak-ziteli-dnipropetrovsini-cerez-pidriv-kahovskoi-ges-zalisilisa-bez-vodopostacanna/> [in Ukrainian]

Собенко, Надія (2024а). В Україні починають збір свідчень воєнних злочинів росіян проти довкілля. [Electronic resource]. URL: <https://suspiľne.media/685488-v-ukraini-pocinaut-zbir-svidcen-voennih-zlociniv-rosian-proti-dovkilla/> [in Ukrainian]

- Собенко, Надія (2024b). 150 тисяч гектарів густого лісу: еколог про флору на Каховському водосховищі. [Electronic resource]. URL: <https://suspilne.media/750239-150-tisac-gektariv-gustogo-lisu-ekolog-pro-floru-na-kahovskomu-vodoshovisi-suspilne-videonovini/> [in Ukrainian]
- Шостак, Валерія, Паламарчук, Поліна (2024). "Такого не було 65 років". У Каховське водосховище повертається вода: пояснення від еколога. [Electronic resource]. URL: <https://suspilne.media/dnipro/706882-takogo-ne-bulo-65-rokiv-u-kahovske-vodoshovise-povertaetsa-voda-poasnenna-vid-ekologa/> [in Ukrainian]
- Яблонський, М. (2022). Екожурналістика: мілітарний дискурс. [Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції / упор. Гарматій О. В. Львів: Видавництво Львівської політехніки: 130-131]. [in Ukrainian]
- Яблонський, М. (2023). Екожурналістика в сучасних умовах війни в Україні: міжнародний аспект. [Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 28–29 квітня 2023 р. Львів; Торунь : Liha-Pres: 38-42]. [Electronic resource]. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/212/4885/10929-1>
<https://doi.org/10.36059/978-966-397-313-5-10> [in Ukrainian]
- Яблонський, М. (2024). Мілітарні виклики сучасної екожурналістики. [Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 24–25 травня 2024 р. Львів; Торунь : Liha-Pres: 25-28]. [Electronic resource]. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/281/8820/19732-1>
<https://doi.org/10.36059/978-966-397-400-2-7> [in Ukrainian]